

Slutrapport: Sexting bland barn med neuropsykiatriskt funktionshinder

Jonas Burén & Carolina Lunde

Bakgrund

Nätet är en självklar arena för nöje, information och socialt utbyte för unga idag. Det är också en plats för sexuellt utforskande och relationsskapande (Ungdomsstyrelsen, 2009). Ett sexuellt beteende som fått stor uppmärksamhet de senaste åren är sexting (dvs. att skicka nakna, eller avklädda bilder med sexuellt innehåll till andra; Cooper et al., 2016). Beroende på hur gammal man är rapporterar mellan 1/3 till 1/2 av svenska ungdomar idag att de har sextat (Burén & Lunde, 2018). Ungas sextingerfarenheter varierar, men i allmänhet brukar sexting upplevas som något positivt för många, även om en betydande andel också har negativa erfarenheter (Burén & Lunde, 2018). Exempel på sådana negativa erfarenheter är att sextingmaterial sprids i kamratgruppen, eller att man blir utsatt för påtryckningar eller hot att skicka sexting (Cooper et al., 2016).

En grupp unga som vi vet väldigt lite om när det gäller sexting är unga med neuropsykiatriska funktionshinder (NPF; vilket här innefattade unga med ADHD samt autismspektrumstillstånd). Tidigare rapporter pekar på att unga med NPF är mer utsatta på nätet generellt, samt mer sexuellt utsatta (Nichols & Blakeley-Smith, 2009; Dawson et al., 2019; Attention, 2016; Ohlsson Gotby et al., 2018). En högre utsatthet skulle också kunna gälla för sexting, och det är därför av högsta vikt att få insikter kring hur vanligt sexting är och vad för slags sextingerfarenheter unga med NPF har.

Med det föreliggande projektet undersökte vi därför sexting bland unga med NPF med avseende på prevalens, erfarenheter, motiv samt ungdomarnas tankar kring sexting. Projektet genomfördes med en kombination av intervjuer och en enkätstudie.

Syfte

Två övergripande syften guidade projektet: 1) att undersöka sexting bland unga med NPF, samt 2) att undersöka hur unga med NPF själva ser på sexting. Detta innebar att vi både kunde få ta del av ungdomarnas egna erfarenheter av sexting, vad sexting lett till, men också hur unga med NPF själva ser på sexting som fenomen. Två viktiga aspekter med projektet var att jämföra sextingupplevelser mellan unga med- och utan NPF, samt att låta de ungas egna tankar och åsikter få komma fram.

Metod

Två olika metoder användes i projektet. Den första involverade kvantitativ metodik där vi genom frågeformulär ställde frågor till unga med och utan NPF angående deras sextingupplevelser. I denna del deltog 1063 unga i åldrarna 15-19 år, varav 164 hade en NPF-diagnos. Den största majoriteten av unga rekryterade vi genom ett redan pågående projekt som också berör ungas sexting. För att rekrytera fler unga med NPF genomförde vi också en mindre datainsamling där vi via riktad rekrytering tillfrågade unga med NPF om deltagande (t.ex. via specialskolor och intresseorganisationer). Frågeformuläret som gick till samtliga unga distribuerades via en webbenkät där deltagarna också gav sitt samtycke. Förutom bakgrundsfrågor bestod frågeformuläret av ett antal frågor som frågade de unga om: 1) hur ofta de hade sextat, 2) med vem (partner, kompis, någon man bara känner på nätet eller främling), 3) om de upplevt press att sexta och från vem, 4) om de upplevt

sextingerfarenheten som mestadels positiv eller negativ, 5) motiven till deras sexting, samt 6) om andra eventuella sexuella erfarenheter. Varje deltagare fick en biobiljett för sitt deltagande. Det insamlade materialet analyserade med kvantitativa statistiska metoder där vi undersökte signifikanta skillnader mellan unga med och utan NPF. Fokus för analyserna låg på förekomst av sexting, upplevd press att sexta, eventuella skillnader i motiv att sexta, samt om grupperna skiljde sig åt vad gäller positiv eller negativ erfarenhet av sexting.

För den andra delen använde vi kvalitativ metodik genom semistrukturerade enskilda intervjuer med unga med NPF. Totalt 15 unga (15 – 19 år gamla) deltog i intervjuerna. Intervjuerna utgick från en semistrukturerad intervjuguide. Via denna ställde vi, till exempel, frågor om 1) vad de tyckte om sexting, 2) vad de ansåg unga bör tanka kring när det gäller sexting, 3) vad de tror andra tycker om sexting, samt 4) hur de tycker att (eller om) vuxna ska prata och agera kring deras sexting. Uppföljande frågor med syfte att fördjupa de ämnen som deltagaren tog upp ställdes också. Intervjuerna skedde på distans via videosamtal eller på telefon. En och samma intervjuare genomförde intervjuerna.

Varje intervju tog mellan 30 till 45 minuter att genomföra och som ersättning fick deltagaren en biobiljett. Det insamlade materialet analyserades sedan med hjälp av tematisk analys.

Projektet i sin helhet har granskats och godkänts av Etikprövningsmyndigheten.

Resultat

Kvantitativa delen- Vi fann att unga med ADHD sextade till högre grad med personer de känner och endast känner på nätet än unga utan NPF-diagnos. Unga med ADHD upplevde också mer press att skicka sextingmaterial från personer partners eller vänner, samt från personer de endast kände online eller främlingar. Unga som hade både en ADHD och en ASD diagnos var också mer benägna att sexta med personer de endast känner online eller främlingar, men upplevde ungefär samma press att sexta som unga utan NPF-diagnos. Vi fick också vissa indikationer på att unga med ASD sextade till mindre utsträckning med partner/vänner än unga utan diagnos, samt att de upplevde mer press att sexta från personer de endast känner online eller främlingar.

Det vanligaste motivet varför unga sextade var av sexuella skäl, dvs. för att få sexuell tillfredsställelse eller för att flörta med andra. Både gruppen unga med NPF och unga utan angav detta som skäl till samma grad. Den näst vanligaste motivet var att sexta för att få bekräftelse på sin kropp, som exempel att få positiva kroppskommentarer. Även detta motiv var lika vanligt bland unga med och utan NPF. Det sista motivet, att sexta av andra skäl än sexuella (t.ex., för att tjäna pengar, under tvång, för att skada eller mobba andra), var minst vanligt fast signifikant mer vanligt bland unga med NPF än utan, dock med en liten effektstorlek.

Ovanstående resultat är i skrivande stund inskickat i manusform för granskning till tidskriften *European Child & Adolescent Psychiatry* (Lunde et al., 2021).

Kvalitativa delen - Utifrån de kvalitativa intervjuerna kunde vi identifiera tre teman. Den första, *Shame, blame, and containment*, handlade om hur unga med NPF upplevde att deras sexuella uttryck i form av sexting var skamfyllt. Som exempel beskrev deltagarna att det fanns en negativ ton hur andra pratade om deras sexting, framförallt från vuxna, men också att det fanns en risk att man skulle bli ”shamad” av andra om de fick reda på att man sextat. Alltså

präglades deras sexting av ett hemlighållande, dvs. att de för det mesta höll deras sextande för sig själva. De unga hade också många tankar kring hur andra bör hantera deras sexting och hur man bör prata om det vilket var det andra temat, *The indirect route to conversation*. Framförallt ville de unga inte att det skulle handla om en själv, till exempel hur man själv blev ”drabbad” av sexting. Istället efterfrågade de unga ett mer indirekt sätt där man kan prata om själva fenomenet utan att man pratar om deras egna erfarenheter. Många av dessa tankar verkade härröra från tidigare önskan att vilja hemlighålla sin sexting från andra, och för att minska skamkänslor. Som sista tema, *The importance of knowledge and understanding*, beskrev deltagarna att i samtal med unga om sexting bör föräldrar och andra vuxna göra sig mer informerad om sexting. I deras syn var visad förståelse för sexting det samma som att ha kunskap om fenomenet, vilket många deltagare upplevde att vuxna saknade. Denna avsaknad av kunskap trodde en del deltagare kunde förklara den negativa bild vuxna hade om sexting. Istället ville vissa deltagare framhålla att sexting bör ses av vuxna som ett nyanserat fenomen genom vilken både bra och dåliga saker kan hända.

För det kvalitativa materialet har analyser genomförts, och vi har för avsikt att insända manus för vetenskaplig publicering under våren 2022.

Slutsats

Sexting bland unga med NPF är outforskat och detta projekt är bland de första att undersöka detta område. En övergripande slutsats är att vi fann många likheter i sexting mellan unga med och utan NPF. Framförallt att båda grupper verkar ha liknande positiva och negativa erfarenheter, samt relativt likartade motiv varför de sextar. Unga med ASD, samt unga med både ADHD och ASD, sextade också i samma utsträckning som unga utan NPF. Resultaten är uppmuntrande med tanke på att denna grupp unga tidigare pekats ut som särskilt utsatta (Dawson et al., 2018; Nichols & Blakeley-Smith, 2009). Snarare såg vi att de flesta har positiva eller neutrala erfarenheter av sexting, samt att det kunde vara en viktig del i deras sexuella utforskande.

Det fanns dock indikationer på att vissa unga med NPF kan vara mer utsatta i sin sexting än andra. Framförallt såg vi att unga med ADHD upplevde mer press att sexta, samt sextade i större utsträckning med personer de endast känner online, vilket tidigare setts som en riskfaktorer för sexting (Wurtele & Kenny, 2016). Unga med NPF var också mer benägna att sexta av andra skäl än sexuella. En orsak till dessa resultat kan vara de psykosociala svårigheter som unga med NPF upplever i större utsträckning, såsom svårigheter med impulskontroll, mer sexuellt risktagande, samt svårigheter att läsa sociala signaler (APA, 2013; Margherio et al., 2021). Därtill kan ett antal externa faktorer som tenderar att omgärda unga med NPF också ha betydelse för deras sexting. Dessa kan vara mer problematiska förhållanden med familj och jämnåriga, mer riskutsatthet för mobbning, samt fler svårigheter i skolan (Beckman et al., 2020; Daley & Birchwood, 2010; Kelly et al., 2008; Pelham et al., 2005). Oavsett indikerar den föreliggande studien att sexting bland unga med NPF kan vara problematiskt i vissa situationer – och att det behövs fler studier som kan ge en bättre förståelse för varför.

En ytterligare sak som var problematisk för unga med NPF var att de upplevde skam i samband med deras sexting, vilket framkom genom den kvalitativa delen. Framförallt upplevde ungdomarna att skammen kom från föräldrar och andra vuxna. Problemet med skambeläggandet av sextingbeteenden är att det ökar risken att unga med NPF väljer att inte

prata med andra om sexting och om de problem som uppstått. Att bolla sexuella frågor och risker på nätet med vuxna och kompisar är en viktig del i att utveckla kunskaper och strategier kring sina sexuella beteenden både på- och utanför nätet (Widman et al., 2021). Här är det också viktigt att unga ska känna sig bekväma att berätta om något går fel med sexting för att de ska kunna få lämplig hjälp från vuxenvärlden. Som deltagarna med NPF själva nämnde kan ett sätt att närma sig frågan vara att påbörja ett samtal om sexting och andra sexuella uttryck på nätet, utan att prata om personens egna beteenden och erfarenheter.

En annan insikt från deltagarna i denna studie, som också har stort stöd i forskningen, är vikten av att vuxna har kunskaper om ungas sexualitet och risker (Diiorio et al., 2003). Detta i sin tur kan underlätta för samtal kring sex på nätet, vad riskerna är, hur man kan/bör agera, vad man har för rättigheter och skyldigheter osv. Ett av de mest grundläggande stöd som kan ges till unga är att betona vikten av samtycke och att man endast bör göra saker som man är bekväm med, vilket visat sig vara nästan avgörande för sexuella hälsan bland unga (Klein et al., 2018). Detta kan också vara särskilt viktigt bland unga med NPF då vissa tenderar att ha mer svårigheter att tolka andras signaler och intentioner samt har en ökad benägenhet att fatta impulsiva beslut.

Studiernas främsta begränsning ligger i att vi inte kan generalisera våra resultat till alla unga med NPF. Det är en heterogen grupp där olika individer ofta har samsjuklighet med olika andra psykiska sjukdomar och besvär samt funktionsnedsättningar. Dessutom finns en stor variation i hur svåra symtom unga med NPF har, och hur dessa yttrar sig i vardagen. Vi efterfrågar därför fler studier på sexting med kliniska grupper med unga med NPF.

Finansiering

Det föreliggande projektet har finansierats av Stiftelsen Allmänna barnhuset.

Referenser

- American Psychiatric Association. (2013). Diagnostic and statistical manual of mental disorders (5th edn), Arlington, VA: American Psychiatric Publishing.
- Attention. (2016). *Mer oftare och längre tid. Så gör unga med NPF på nätet*. Retrieved from https://attention.se/wp-content/uploads/2015/05/projekt-natkoll_rapport.pdf
- Beckman, L., Hellström, L., & von Kobyletzki, L. (2020). Cyber bullying among children with neurodevelopmental disorders: A systematic review. *Scandinavian Journal of Psychology*, 61(1), 54–67. <https://doi.org/10.1111/sjop.12525>
- Burén, J., & Lunde, C. (2018). Sexting among adolescents: A nuanced and gendered online challenge for young people. *Computers in Human Behavior*, 85, 210–217. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2018.02.003>
- Cooper, K., Quayle, E., Jonsson, L., & Svedin, C. G. (2016). Adolescents and self-taken sexual images: A review of the literature. *Computers in Human Behavior*, 55, 706–716. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.10.003>
- Daley, D., & Birchwood, J. (2010). ADHD and academic performance: Why does ADHD impact on academic performance and what can be done to support ADHD children in the classroom? *Child: Care, Health and Development*, 36(4), 455–464. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2214.2009.01046.x>

- Dawson, A. E., Wymbs, B. T., Evans, S. W., & DuPaul, G. J. (2019). Exploring how adolescents with ADHD use and interact with technology. *Journal of Adolescence*, 71, 119-137. doi:10.1016/j.adolescence.2019.01.004
- Diiorio, C., Pluhar, E., & Belcher, L. (2003). Parent-Child Communication About Sexuality. *Journal of HIV/AIDS Prevention & Education for Adolescents & Children*, 5(3-4), 7-32. https://doi.org/10.1300/J129v05n03_02
- Klein, V., Becker, I., & Štulhofer, A. (2018). Parenting, Communication about Sexuality, and the Development of Adolescent Womens' Sexual Agency: A Longitudinal Assessment. *Journal of Youth and Adolescence*, 47(7), 1486-1498. <https://doi.org/10.1007/s10964-018-0873-y>
- Lunde, C., Burén, J., Reinholdsson, T., & Daneback, K. (2021). *Sexting experiences and motivations among adolescents with ADHD and ASD*. [Manuscript submitted for publication].
- Margherio, S. M., Capps, E. R., Monopoli, J. W., Evans, S. W., Hernandez-Rodriguez, M., Owens, J. S., & DuPaul, G. J. (2021). Romantic Relationships and Sexual Behavior Among Adolescents With ADHD. *Journal of Attention Disorders*, 25(10), 1466-1478. <https://doi.org/10.1177/1087054720914371>
- Nichols, S., & Blakeley-Smith, A. (2009). "I'm not sure we're ready for this...": Working with families toward facilitating healthy sexuality for individuals with autism spectrum disorders. *Social Work in Mental Health*, 8(1), 72-91. <https://doi.org/10.1080/15332980902932383>
- Ohlsson Gotby, V., Lichtenstein, P., Långström, N., & Pettersson, E. (2018). Childhood neurodevelopmental disorders and risk of coercive sexual victimization in childhood and adolescence—a population-based prospective twin study. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 59(9), 957-965. doi:10.1111/jcpp.12884
- Pelham, W. E., Fabiano, G. A., & Massetti, G. M. (2005). Evidence-based assessment of attention deficit hyperactivity disorder in children and adolescents. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology: The Official Journal for the Society of Clinical Child and Adolescent Psychology, American Psychological Association, Division 53*, 34(3), 449-476. https://doi.org/10.1207/s15374424jccp3403_5
- Kelly, A. B., Garnett, M. S., Attwood, T., & Peterson, C. (2008). Autism Spectrum Symptomatology in Children: The Impact of Family and Peer Relationships. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 36(7), 1069. <https://doi.org/10.1007/s10802-008-9234-8>
- Widman, L., Javidi, H., Maheux, A. J., Evans, R., Nesi, J., & Choukas-Bradley, S. (2021). Sexual Communication in the Digital Age: Adolescent Sexual Communication with Parents and Friends About Sexting, Pornography, and Starting Relationships Online. *Sexuality & Culture*, 25(6), 2092-2109. <https://doi.org/10.1007/s12119-021-09866-1>
- Wurtele, S. K., & Kenny, M. C. (2016). Technology-Related Sexual Solicitation of Adolescents: A Review of Prevention Efforts. *Child Abuse Review*, 25(5), 332-344. <https://doi.org/10.1002/car.2445>